VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hyvinvointialueiden rahoitus ja talousvaikutukset

VM/Kunta- ja aluehallinto-osasto
18.2.2021

Sote-uudistus

Esityksen rakenne

- Sote-palveluiden ja pelastustoimen rahoituksen määräytyminen koko maan tasolla
- Rahoituksen vuosittaisen tarkistuksen mekanismi
- Hyvinvointialueiden laskennallinen rahoitusmalli
- Siirtymäkausi

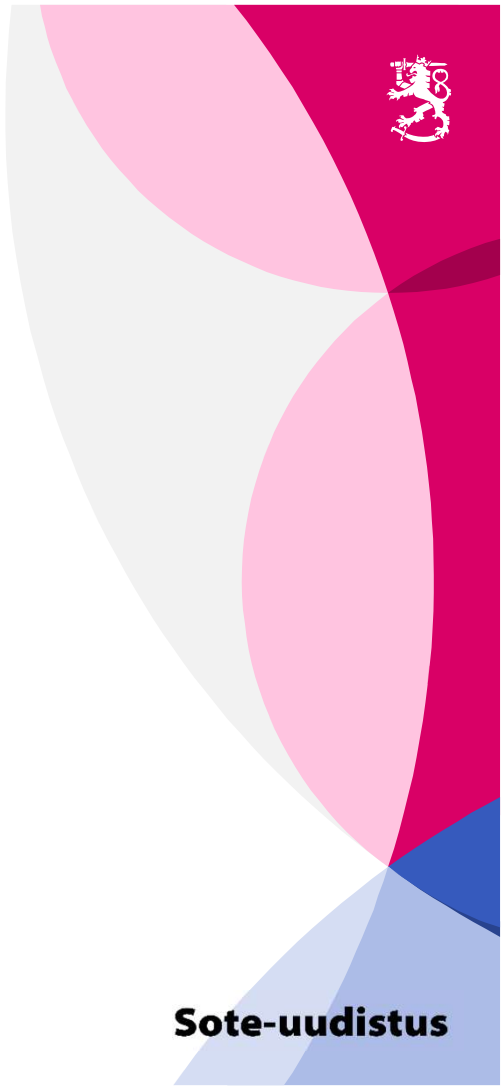

Rahoituksen määräytyminen koko maan tasolla ja rahoituksen tarkistaminen

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu valtion rahoitukseen

- Ensi vaiheessa hyvinvointialueilla ei ole verotusoikeutta
  - Hallituksen asettama parlamentaarinen maakuntaverokomitea selvittää maakuntaveroa.
- Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu yleiskatteelliseen laskennalliseen valtion rahoitukseen sekä maksu- ja myyntituloihin.
- Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnista siirtyvien sote-palveluiden ja pelastustoimen vuoden 2022 yhteenlaskettuihin kustannuksiin.

Koko maan rahoituksen tason tarkistus vuosittain *etukäteen*

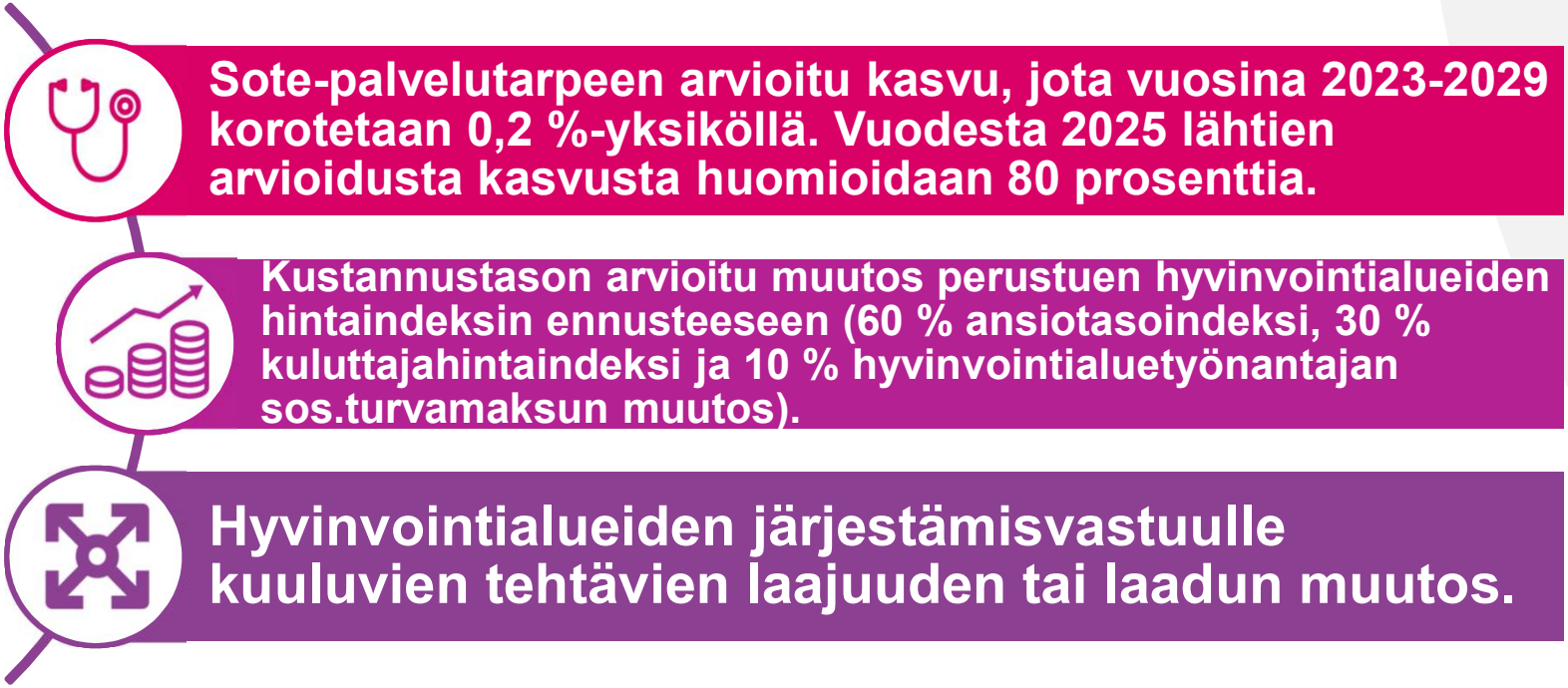

Rahoituksen tason määräytyminen koko maan tasolla ja rahoituksen tarkistaminen

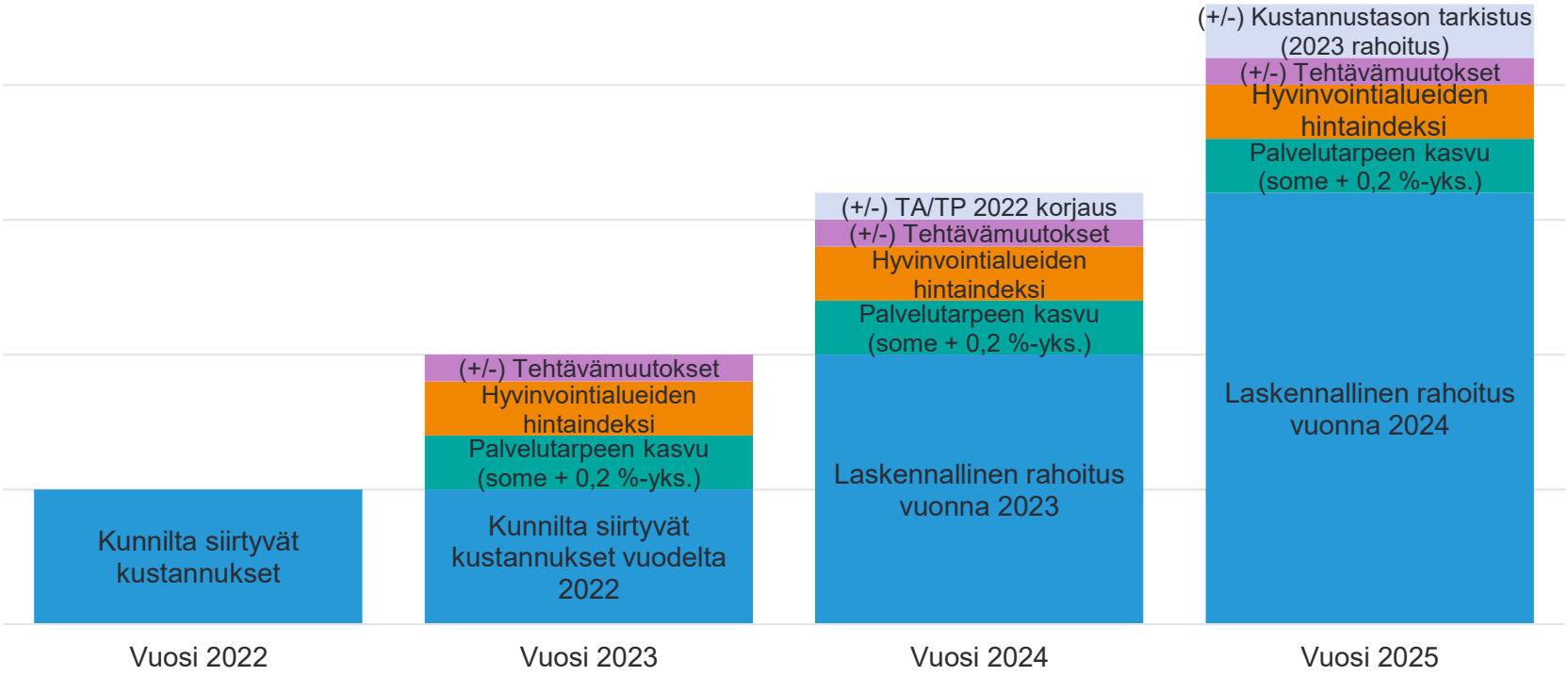

Rahoituksen tason tarkistus *jälkikäteen ja* lisärahoituksen mahdollisuus

- Hyvinvointialueiden rahoituksen taso tarkistetaan jälkikäteen koko maan tasolla vastaamaan toteutuneita kustannuksia
- Tarkistus takaa sen, että laskennalliset kustannukset eivät erkane todellisista kustannuksista.

- Yksittäisellä hyvinvointialueella on oikeus ***lisärahoitukseen***, jos rahoituksen taso ei muutoin turvaa sote-palvelujen sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta. Lisärahoitukselle voidaan asettaa ehtoja.
- Lisärahoitus ei suoraan vaikuta koko maan rahoituksen tasoon seuraavana vuonna, mutta se nostaa osaltaan jälkikäteen tehtävässä kustannusten tarkistuksessa huomioon otettavia hyvinvointialueiden toteutuneita kustannuksia.

Hyvinvointialueiden valtion rahoitus on laskennallista ja yleiskatteista

Yleistä

- Laskennallinen rahoitusmalli koostuu **sote-tehtävien** ja **pelastustoimen tehtävien** rahoitusmalleista.
- Laskennallisuus kannustaa tehokkuuteen, ja yleiskatteisuus turvaa hyvinvointialueen itsehallinnon rahoituksen kohdentamisessa.
- Laskennallisen rahoituksen määräytymistekijöiden painot kiinnitetään ensimmäiseksi vuodeksi, minkä jälkeen niitä muutetaan tehtävämuutosten ja määräytymistekijöiden muutosten perusteella.
- Vuoden 2020 tasossa arvioituna yhteensä 19,86 miljardia euroa

Hyvinvointialueiden laskennallinen rahoitusmalli

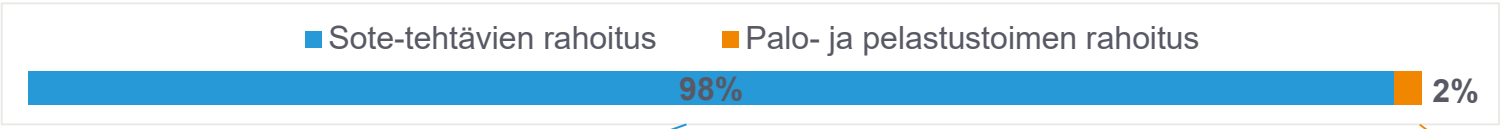

Sote-rahoituksen määräytymistekijät

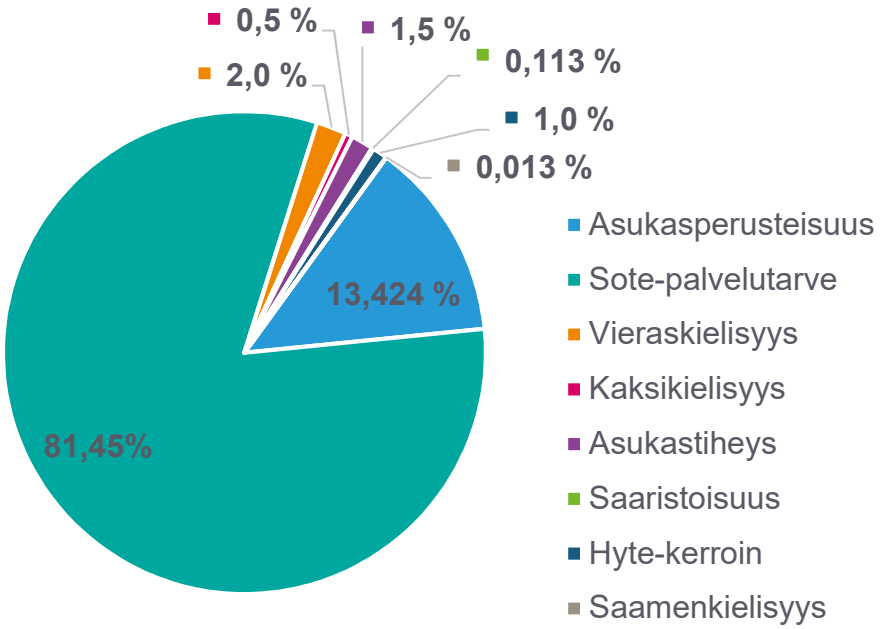

Pelastustoimen rahoituksen määräytymistekijät

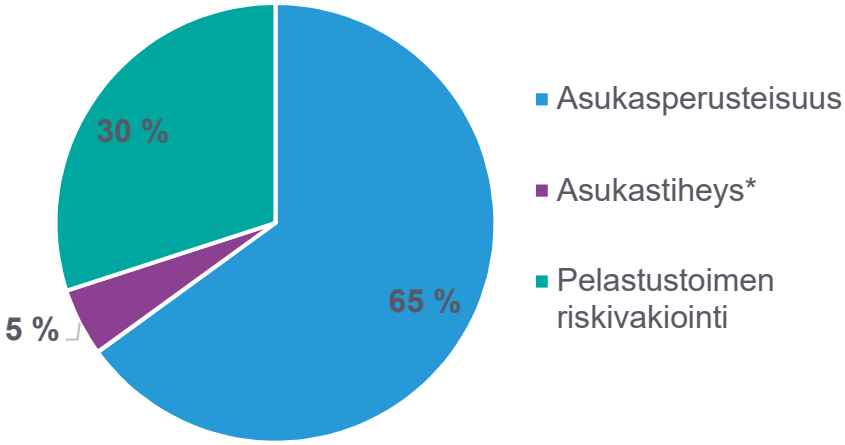

*Pelastustoimen asukastiheyden määrittelyssä käytetään hyvinvointialueen kokonaispinta-alaa.

Sote-tehtävien määräytymistekijät

- **Sote-tehtävien** laskennallinen rahoitus on pitkälti tarveperusteinen (81,45 %), ja se perustuu THL:n tutkimukseen
  - Tutkimus perustuu laajoihin yksilötason rekisteriaineistoihin.
  - Tutkimuksessa lasketaan palvelutarvekertoimet *terveydenhuollolle*, *vanhustenhuollolle* ja *sosiaalihuollolle*.
  - Tutkimuksen perusteella on valittu ne kustannuksia selittävät tekijät, jotka selittävät terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon kustannuksia tilastollisesti merkitsevästi.
  - Sairastavuuden lisäksi tutkimus huomioi myös sosioekonomisia tekijöitä, kuten tulotasoa ja koulutusta.
- Sote-palvelutarpeen lisäksi laskennallisessa mallissa huomioidaan lisäksi erilaisia hyvinvointialueiden olosuhteita kuvaavia määräytymistekijöitä (4 %).
- Tämän lisäksi rahoitus koostuu asukasperusteisuudesta (13,4 %) ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuvaavasta kertoimesta (1 %).

Pelastustoimen määräytymistekijät

- Asukasmäärä, 65%
- Asukastiheys huomioiden alueen kokonaispinta-alan, 5 %
- Pelastustoimen riskitekijät, 30%
- Riskikerroin perustuu pelastustoimen palvelutasoa määrittäviin kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin ja onnettomuus- tai muihin uhkiin
- Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin riskiruutujen riskitason laskennasta, pelastustoimen riskikertoimen määrittelyssä käytettävistä tekijöistä ja niiden painokertoimista

Siirtymäkauden rahoitus

- Uudistuksen voimaantulovuotena siirrytään suoraan täysimääräiseen laskennalliseen rahoitusmalliin, jolloin tarvetekijöiden muutos otetaan heti huomioon täysimääräisesti.
- Siirtymätasausta tarkastellaan koko yleiskatteellisen laskennallisen rahoituksen osalta.
- Vuosittainen rahoituksen muutos nykytilanteeseen verrattuna siirtymäkaudella on enintään:
  - 1. vuosi: 0 euroa/as
  - 2. vuosi: +/- 10 euroa/as
  - 3. vuosi: +/- 30 euroa/as
  - 4. vuosi: +/- 60 euroa/as
  - 5. vuosi +90 €/as ja – 75 €/as
  - 6. vuosi +150 €/as ja -90 €/as
  - 7. vuosi **+200 €/as** ja **-100 €/as** (toistaiseksi pysyvä siirtymätasaus)
- Enimmäismuutoksen ylittävä osuus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

Hyvinvointialueiden yleiskatteinen laskennallinen rahoitus, laskelmat

- Yksityiskohtaisempia rahoituslaskelmia on julkaistu sote-uudistuksen sivuilla
- Laskelmat erikseen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastuksen osalta sekä yleiskatteinen rahoitus yhteensä
- Laskelmat vuoden 2020 tasolla
- Lisäksi huomioitava siirtymäkauden järjestelmä ja toistaiseksi pysyvä siirtymätasaus
- Laskelmat tarkentuvat vielä ennen uudistuksen aloitusta

Hyvinvointialue	Siirtyvä kustannus, €	Siirtyvä kustannus, €/as	Laskennallinen rahoitus (hyte-kriteeri kertoimella) €	Muutos (hyte-kriteeri kertoimella) €	Laskennallinen rahoitus (hyte-kriteeri kertoimella) €/as	Muutos (hyte-kriteeri kertoimella) €/as
Helsinki	2 100 658 013	3 242	2 061 614 278	-39 043 734	3 181	**-60**
Vantaa ja Kerava	802 112 801	3 033	814 960 114	12 847 313	3 082	**49**
Länsi-Uusimaa	1 445 215 899	3 113	1 397 622 552	-47 593 347	3 010	**-103**
Itä-Uusimaa	319 181 837	3 282	336 400 861	17 219 024	3 459	**177**
Keski-Uusimaa	661 684 911	3 359	619 689 302	-41 995 609	3 146	**-213**
Varsinais-Suomi	1 748 366 231	3 653	1 779 987 842	31 621 611	3 719	**66**
Satakunta	848 888 235	3 883	845 334 820	-3 553 415	3 867	**-16**
Kanta-Häme	623 755 938	3 640	637 549 396	13 793 458	3 720	**80**
Pirkanmaa	1 819 691 832	3 517	1 834 324 762	14 632 930	3 546	**28**
Päijät-Häme	759 286 098	3 661	789 738 148	30 452 051	3 808	**147**
Kymenlaakso	696 081 406	4 178	677 773 563	-18 307 843	4 068	**-110**
Etelä-Karjala	486 191 942	3 776	499 313 890	13 121 947	3 878	**102**
Etelä-Savo	608 453 231	4 458	594 705 481	-13 747 750	4 358	**-101**
Pohjois-Savo	1 023 104 801	4 086	1 010 345 257	-12 759 544	4 035	**-51**
Pohjois-Karjala	637 120 340	3 848	696 006 015	58 885 675	4 204	**356**
Keski-Suomi	974 383 969	3 565	1 009 308 502	34 924 533	3 693	**128**
Etelä-Pohjanmaa	775 026 530	3 988	767 218 861	-7 807 669	3 948	**-40**
Pohjanmaa	660 295 249	3 748	630 983 657	-29 311 592	3 581	**-166**
Keski-Pohjanmaa	265 360 297	3 877	261 415 503	-3 944 794	3 820	**-58**
Pohjois-Pohjanmaa	1 485 470 764	3 604	1 476 116 027	-9 354 737	3 581	**-23**
Kainuu	337 713 738	4 622	322 965 245	-14 748 493	4 420	**-202**
Lappi	785 250 214	4 399	799 920 200	14 669 985	4 481	**82**
Manner-Suomi	**19 863 294 276**	**3 619**	**19 863 294 276**	**0**	**3 619**	**0**
min		3 033			3 010	**-213**
maks		4 622			4 481	**356**

Laskelmat vuoden 2020 tasolla

Sote-uudistus

Rahoituksen (laskelmien) määräytyminen vuosina 2023-2024

- Hyvinvointialueille rahoitus pohjautuu kunnilta siirtyviin tehtäviin vuoden 2022 tasossa.
- 2022 tasoa korotetaan rahoituslain mukaisesti koko maan tasolla vuoden 2023 tasolle
- Vuoden 2023 rahoituslaskelma ja ns. siirtolaskelma tehdään vuoden 2022 talousarviotietojen perusteella
- Tiedot oikaistaan vuoden 2024 rahoitukseen, kun kuntien 2022tp tiedot valmistuu. Samalla korjataan hyvinvointialueen siirtolaskelma ja toistaiseksi pysyvä siirtymätasaus
- Yksittäisen hyvinvointialueen muutos lasketaan vuosien 2021 ja 2022 tp-tietojen keskiarvona skaalattuna vuoden 2022 tasolle

Kiitos!

